

Statsforvalterens tilråding til Miljødirektoratet om vern av skog for Brånås i
Bamble kommune

Gammel storbregne- og høgstaudegranskog i Brånås

Foto: Tor Erik Brandrud, NINA

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark, august 2024

Innhold

1. FORSLAG	3
1.1 Hjemmelsgrunnlag	3
1.2 Verneverdier, påvirkningsfaktorer og effekter av verneforslaget	3
1.3 Andre interesser	4
1.4. Planstatus	4
2. SAKSBEHANDLING	5
2.1 Saksbehandlingsprosesser	5
2.2 Forholdet til utredningsinstruksen	5
2.3. Forvaltningsmyndighet	5
3. VIKTIGE ENDRINGER UNDER BEHANDLINGEN AV VERNEPLANEN	5
3.1 Avgrensning	5
3.2 Verneforskriften	5
4. FORVALTNING, ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER	6
4.1 Vurdering av samfunnsnytte og samfunnsøkonomiske konsekvenser	6
4.2 Forvaltningsmessige og budsjettmessige konsekvenser	6
4.3 Avveiling skogbruk – skogvern	6
5. Beskrivelse av området med merknader	6

1. FORSLAG

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark tilrår vern av Brånås naturreservat i medhold av naturmangfoldloven (lov om forvaltning av naturens mangfold).

Tilrådingen omfatter 1834 dekar nytt verneareal. Totalt skogareal er 1702 dekar, og av dette er 1702 dekar produktiv skog.

Området som foreslås vernet er:

- Brånås i Bamble kommune, Telemark fylke

1.1 Hjemmelsgrunnlag

Områdene foreslås vernet i medhold av naturmangfoldloven § 34 og § 62.

Områdene foreslås vernet som naturreservat, jf. naturmangfoldloven § 37. Vilkåret for å kunne opprette et naturreservat etter naturmangfoldloven § 37 er at arealet enten inneholder truet, sjelden eller sårbar natur, representerer en bestemt naturtype, på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold, utgjør en spesiell geologisk forekomst eller har særskilt naturvitenskapelig verdi.

Naturreservatene skal bidra til bevaringsmålene i naturmangfoldloven § 33, blant annet bokstavene

a (variasjonsbredden av naturtyper og landskap)

b (arter og genetisk mangfold)

c (truet natur og økologiske funksjonsområder for prioriterte arter).

Verneområdene skal bidra til å oppfylle flere nasjonale mål som:

- Et representativt utvalg av norsk natur skal bevares for kommenende generasjoner.
- Økosystemene skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester.
- Ingen trua arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til trua og nær trua arter og naturtyper skal bedres.

Opprettelse av verneområdene bidrar til å nå internasjonale mål og forpliktelser, bl.a. nedfelt i konvensjonen for biologisk mangfold artikkel 8 om et sammenhengende verneområdenettverk, jf. også naturmangfoldloven § 33 bokstav g.

Ved å verne disse naturområdene mot ulike typer inngrep, gir verneområdene også et positivt bidrag til det nasjonale og internasjonale målet om å stanse tapet av naturmangfold, jf. naturmangfoldloven § 33 bokstav a, b og c.

Områdene vil bidra til å oppfylle det nasjonale målet vedtatt av Stortinget om 10% vern av skog.

1.2 Verneverdier, påvirkningsfaktorer og effekter av verneforslaget

Det foreslåtte verneområdet inkluderer viktige naturtyper og et antall truede og nær truede arter.

Vern av området bidrar til å redusere de negative effektene av klimaendringene, gjennom å sikre et nettverk av viktige leveområder for naturmangfoldet i norske økosystem. Det foreslåtte verneområdet har stor variasjon og stort artsmangfold. Slike områder er robuste mot endringer i klimaet og bidrar til langsiktig bevaring av artsmangfoldet og opprettholdelse av de økosystemtjenester skogen gir.

Vern av området vil også bidra til langsiktig binding av karbon. Skogen i denne tilrådingen er i hovedsak barskog, men også ganske store arealer med edellauvskog.

I denne verneplanen er verneverdiene for området særlig knyttet til rik edellauvskog og gammel, naturskogpreget barskog. Den eldre barskogen og naturtypene vil bidra til å fylle mangler i skogvernet, samtidig som området bidrar til å bevare trua og nær trua arter.

Kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet i verneforslaget er hentet fra:

- *Brandrud, T. E. 2021. Brånås, Bamble. Notat om verneverdier. 14 s.*
- *Artskart: <https://artskart.artsdatabanken.no/>*

De viktigste påvirkningsfaktorene på verneverdiene i området som foreslås vernet er ved ulike tiltak som hogst og ulike typer utbygging. Vern av det foreslåtte området skal gjennom bestemmelser om slike tiltak sikre arealer med viktige verne kvaliteter og bidra til dekning av viktige mangler i skogvernet. Området vil bidra til langsiktig og effektiv bevaring av truede naturtyper og levested for truede arter, og dermed redusere den samlede belastningen på arter som har risiko for å dø ut.

Verneforskriften åpner for at flere pågående aktiviteter kan videreføres. Tiltak som isolert sett vurderes å ha liten betydning for verneformålet, kan i sum og over tid medvirke til at verneverdiene forringes. For enkelte aktiviteter vil det derfor i tråd med prinsippene om samlet belastning være restriksjoner, slik at naturverdiene får en økt beskyttelse. Dette er også i tråd med prinsippene om miljøforsvarlige teknikker og lokalisering, samt miljøforringer betaler der hvor det ut fra hensynet til verneverdiene er fastsatt bestemmelser om blant annet ferdsel og infrastrukturtiltak. Ut fra dagens kunnskap om arter og naturtyper i området vil de aktivitetene som i henhold til verneforskriftene kan videreføres, med liten grad av sannsynlighet ha vesentlig negativ innvirkning på disse artene, naturtypene og landskapselementene. Vernebestemmelsene tillater likevel ikke vesentlige inngrep i områdene.

Statsforvalteren vurderer det slik at vernet med stor grad av sannsynlighet vil føre til en positiv utvikling for artene og naturtypene, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5. Statsforvalteren anser at kunnskapsgrunnlaget er i tråd med kravet i naturmangfoldloven § 8. Statsforvalteren har ut fra en føre-var-tilnærming i verneforslaget vektlagt muligheten for flere påvirkninger av samme slag, eller en kombinasjon av flere ulike påvirkningsfaktorer (samlet belastning). Det foreligger ellers etter Statsforvalterens oppfatning tilstrekkelig kunnskap om naturmangfoldet, påvirkningsfaktorer og effekten av vernet. Føre-var-prinsippet tillegges derfor ikke ytterligere vekt i denne saken.

For nærmere beskrivelse av verneverdier, påvirkningsfaktorer og effekter av verneforslaget, jf. naturmangfoldloven kapittel II, vises det til omtalen av området i kapittel 5.

Dersom området ikke vernes, vil det være andre sektorlover som regulerer arealbruken fremover og som skal ivareta hensynene til biologisk mangfold.

1.3 Andre interesser

Det går enkelte stier i området og traktorvei, samt en kraftlinje med etablert driftsvei. Dette er markert i vernekartet.

1.4. Planstatus

Verneforslaget ligger innenfor område avsatt til LNFR (landbruks- natur- og friluftsområde) jf. kommuneplanens arealdel.

2. SAKSBEHANDLING

2.1 Saksbehandlingsprosesser

Bakgrunnen for forslaget er et tilbud fra private grunneierne i området, om frivillig vern av skog. Tilbudet kom inn 18. juni 2021 via Norges Skogeierforbund. Det er gjort registreringer av naturverdiene i området i 2021 som dokumenterer verdier som kvalifiserer for vern etter naturmangfoldloven.

Formell start på verneplanarbeidet for Brånås ble meldt 19. mai 2023, og verneforslaget ble sendt på høring 15. mai 2024, jf. tabell under.

Navn	Tilbud	Oppstart	Høring
Brånås	18.6.2021	19.5.2023	15.5.2024

2.2 Forholdet til utredningsinstruksen

Verneforslaget er utarbeidet i henhold til Utredningsinstruksen. I kapittel 1 og 2 begrunnes verneforslaget på overordnet nivå og sammenhengen mellom nasjonale og internasjonale mål om å ta vare på et utvalg av norsk natur belyses. Videre omtales kort hva som eventuelt skjer med verneverdiene hvis vernet ikke gjennomføres og hvilke virkemidler som eventuelt kan være relevante. I kapittel 4 vurderes samfunnsnyttene av verneforslaget på et overordnet nivå, sammen med økonomiske og administrative konsekvenser. I kapittel 5 omtales og vurderes generelle kommentarer og konkrete merknader til det enkelte området fra berørte parter, myndigheter og interessegrupper.

Gjennomføringen i henhold til rundskriv T-2/15 om saksbehandlingsregler ved områdevern etter naturmangfoldloven, forvaltningsloven og utredningsinstruksen har medført inkluderende prosesser som sikrer en vellykket gjennomføring.

Gjennom planprosessen er det foretatt en avveining mellom verneinteresser og andre bruker- og samfunnsinteresser. Verneforslaget er også i størst mulig grad tilpasset de ulike brukerinteressene i området. Kravene i naturmangfoldloven § 14 er derfor oppfylt.

Avveingene har ikke medført endringer i vernebestemmelser eller avgrensning i verneforslaget. Området er for øvrig ikke avveid opp mot skogbruksinteresser, jf. retningslinjer i rapport M-2007-2021, da tilbudet er mottatt før 1. februar 2022.

2.3. Forvaltningsmyndighet

Forvaltningsmyndigheten fastsettes gjennom forskriften når områder vedtas vernet.

3. VIKTIGE ENDRINGER UNDER BEHANDLINGEN AV VERNEPLANEN

3.1 Avgrensning- vernekart

Det er gjort en mindre justering av vernegrensa mot vest slik at traktorvei ligger utenfor. Det har ikke medført endring av areal. I vernekartet er det lagt inn driftsvei for kraftlinje.

3.2 Verneforskriften

Det er i verneforskriften gjort enkelte endringer og endringene er satt i kursiv. Det er tidligere foreslått bålforbud i forskriften, som nå er endret til at bålbrenning med tørrkvist fra bakken eller medbrakt ved er tillatt jf. § 4 k. Det er ingen spesiell grunn til at bålbrenning skal forbys i dette området. Videre er det tatt inn bestemmelser om motorisert ferdsel i forbindelse med akutt utfall, drift og vedlikehold av eksisterende kraftlinje jf. § 6 b og c.

4. FORVALTNING, ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

4.1 Vurdering av samfunnsnytte og samfunnsøkonomiske konsekvenser

Området er i kommunes arealplan avsatt til landbruks-, natur-, og friluftsområder (LNFR- områder). Kartlegging av områdets naturverdi er gjennomført som del av verneplanprosessen og bruksinteresser kartlagt gjennom høring av verneforslaget og annen kontakt med berørte parter.

Vernet vil begrense de fremtidige mulighetene for bl.a. skogbruk, nedbygging og annen omdisponering fra natur til andre formål. Det er ellers i verneplanprosessen lagt vekt på å imøtekomme andre interesser gjennom avgrensning og forskriftutforming.

Statsforvalteren mener at verneforslaget slik det nå foreligger har små negative konsekvenser. Samlet sett vurderer Statsforvalteren det slik at de samfunnsøkonomiske konsekvenser av vernet vil være positivt på sikt. Forslaget vil sikre natur som har en positiv samfunnsnytte, selv om denne ikke kan verdsettes. Forslaget vil samtidig bidra til oppfyllelse av nasjonale og internasjonale forpliktelser om å ivareta naturmangfoldet. Verneforslagene vil også sikre viktige områder for friluftsliv.

4.2 Forvaltningsmessige og budsjettmessige konsekvenser

Plantet gran kommer inn i deler av lokaliteten, men områdene er små og trenger ikke nødvendigvis skjøttes for raskere naturlig foryngelse.

4.3 Avveining skogbruk – skogvern

Området omfattes ikke av retningslinjene for avveining jf. rapport M-2007- 2021 *Skogvern og konsekvenser for avvirkingen og skognæringens bidrag til det grønne skiftet*, da det er tilbudt av grunneierne før 1. februar 2022.

5. Beskrivelse av området med merknader

Totalareal: 1834 dekar

Skogareal: 1702dekar

Produktiv skog: 1702 dekar

Formålet med forskriften er å ta vare på et område som representerer bestemte typer natur i form av lågurteikeskog, alm- lindeskog, storbregne- høgstaudegranskog og gammel furuskog i boreonemoral sone. Området er naturskogspreget og innehar gammel eik, svært grov lind og ask, samt store forekomster av barlind. Videre er formålet å bevare et område som inneholder død ved, sjeldne og truede arter av karplanter, moser, sopp og lav.

Brånås ligger i boreonemoral vegetasjonssone og klart oseanisk seksjon, og i høydelaget 90- 190 moh. Området ligger innenfor de såkalte Bamble- formasjonen av grunnfjell. Området er dominert av en fattig granittisk dypbergart (kvartsdioritt), men det er delområder som har mer oppsprukket og stedvis svært rik berggrunn, trolig med innslag av amfibolitt og muligens gabbro. Topografisk kan området beskrives som et kolle-landskap som deles opp av til dels trange sprekkedaler på kryss og tvers.

Området har større forekomster av rike skogtyper i sørøst og nordøst, og utmerker seg med velutviklet, rik eik- og lindeskog, inkludert en spesiell utforming av åpen, lundpreget lågurteikeskog, alm- lindeskog og en god bestand av barlind. Gamle, hule eiker forekommer flere steder, likeledes svært grov lind og ask.

Særlig i den nordre delen er det større arealer med mer eller mindre høyproduktiv, eldre ikke – flatehogd granskog. Det er mest blåbærgranskog, men også en del storbregne- høgstaudegranskog.

Blåbærgranskogen er lite påvirket, flersjiktet og med en del gamle trær (> 150 år), samt en del stående død ved. Den mer grovokste storbregne- høgstaudegranskogen har generert mer liggende dødved.

Søndre- og midtre deler er karakterisert av store, sammenhengende arealer av eldre til gammel lyngfuruskog, med framherskende tregenerasjon på ca. 130- 150 år, samt noen eldre trær eldre enn 200 år og enkelte tørrgadder (kelo- trær).

Området representerer hele spekteret av skogtyper, fra rik til fattig, og fra helt tørr til fuktig sumpskog. Området utmerker seg skogtypemessig med en del rik eik- lindeskog med innslag av barlind, samt elementer av rik, sesongfuktig alm- askeskog. Disse rike edellauvskogene tilhører de rødlista naturtypene lågurtedellauvskog (VU) og frisk rik edellauvskog (NT). De rødlista naturtypene lågurtfuruskog (VU), høgstaudekog (NT), rik gransumpskog (VU) og rik svartorsumpskog (VU) forekommer også innenfor tilbudsområdet. Av nær truet og truede arter er det kartlagt barlind (VU), ask (EN), alm (EN), lind (NT), eikegreinkjuka (NT), grønnsko (NT) og korallsopper (Ramaria).

Tilbudsområdet utmerker seg med sin store grad av uberørthet, og liten påvirkningsgrad fra moderne bestandsskogbruk. Det er sjelden å finne så store, sammenhengende og lite påvirkede arealer i lavlandet i boreonemoral sone. Det aller meste av arealet består av eldre til gammel skog, og svært mye kan betegnes som naturskogspreget. Det finnes knapt flatehogd areal. Det er relativt store areal i nord av lite påvirket mer eller mindre høyproduktiv granskog, med stedvis mye dødved, og store, sammenhengende areal med gammel furuskog. Området skårer høyt på større forekomster av (svært) rike skogtyper, herunder regionalt – nasjonalt sjeldne utforminger av rik edellauvskog med et stor potensial for truede/rødlista arter, og viktige forekomster av den truede arten barlind.

Området vurderes til nasjonalt verdifullt (***), knyttet primært til usedvanlig store, sammenhengende forekomster av eldre, naturskogspreget furu- og granskog, samt velutviklet, rik edellauvskog og relativt store barlindforekomster. Området dekker flere og viktige mangler i skogvernet som større forekomster av rik edellauvskog, gammel barskog/naturskog, skog på høyere boniteter, lavlandsskog og nær truet og truet natur.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det går enkelte stier og traktorvei inn i området, samt en kraftlinje med driftsvei. Dette er markert i vernekartet. Ellers er det ingen kjente tekniske inngrep.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Verneplanen ble sendt til de sentrale høringspartene og på høring til grunneiere, Bamble kommune, Vestfold og Telemark fylkeskommune, Nedre Telemark bonde- og småbrukarlag, Naturvernforbundet i Grenland, Birdlife Norge Grenland lokallag, Bamble skogeierlag, Bamble turlag, Grenland friluftsråd, Forum for Natur og friluftsliv (FNF) Telemark, Naturvernforbundet i Telemark, Norges Jeger- og fiskerforbund avd. Telemark, Birdlife Norge avd. Telemark, DNT Telemark, Vestfold og Telemark orienteringskrets, Skagerak Energi AS, Skagerak Kraft AS, Lede AS, Telemark Bonde og småbrukarlag, Telemark Botaniske forening og Telemark Sau og Geit.

AVINOR AS, Bane NOR Arna, Den Norske Turistforening, Direktoratet for mineralforvaltning, Forsvarsbygg, Friluftsrådernes Landsforbund, Institutt for biovitenskap, Universitetet i Oslo, Kommunenes sentralforbund, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, Norges naturvernforbund, NHO Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Geologiske Undersøkelse, Norges Handikapforbund, Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komite, Norges Jeger- og Fiskerforbund sentralt, Norges Luftsportsforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Friluftsliv,

Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning (NINA), Norsk Organisasjon for terrengsykling, Norsk Orkideforening, BirdLife Norge, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, NSB, hovedadministrasjonen, NTNU, Fakultetet for naturvitenskap og teknologi, NTNU, Ringve botaniske have, NTNU, Vitenskapsmuseet, SABIMA, Statens Kartverk, Statkraft SF, Statnett SF, Språkrådet, Universitetet i Oslo, Statens Vegvesen Vegdirektoratet og WWF-Norge.

Det kom inn følgende uttalelser til oppstartsmeldingen (vi gjengir kun uttalelser som gjelder området Brånås og der det ikke er gitt uttalelse til høringen) og høringsuttalelser til verneforslaget:

Forsvarsbygg (brev datert 23. juni 2023) uttaler følgende:

«Vi ser foreløpig ingen konflikter med det foreslåtte verneområdet. Vi ber likevel om at de teknaudsynte unntak for militær operativ verksemd inn i forskrift til verneplanen. Vi ber òg om at det særskilte unntaket for avgang og landing med Forsvaret sine luftfartøy vert tatt med i forskrift, for å ivareta omsynet til militær luftoperativ verksemd. Vi har ingen ytterlegare merknader til verneframlegget.»

Direktoratet for mineralforvaltning (brev datert 30.06.2023) uttaler følgende:

«DMF er fagorgan og sektormyndigheit for mineralressursar og mineralverksemd. DMF skal bidra til økt verdiskaping gjennom å leggje til rette for ein langsiktig ressurstilgang basert på ein forsvarleg og berekraftig utvinning og tilverking av mineral. Vi forvaltar

lov om erverv og utvinning av mineralske ressursar (minerallova), og har i tillegg som sektormyndigheit eit særleg ansvar for at mineralressursar blir teke omsyn til i vernesaker.

...

Brånås, Eidsbogkleivae – Gjuvstøvli, Heggneset, Jønjlilo, Mørkvassjuvet, Omnflug, Skriufljell, Skuleholmfljell, Stormyråsen, Storås, Tjuvberget, Øverland og Ånås
DMF kan ikkje sjå at det foreslegne vernet kan få følgjer for registrerte førekomstar av mineralske ressursar, bergrettar eller masseuttak i drift innafor desse områda. Her har vi derfor ingen merknader.»

Landbruksdirektoratet (brev datert 24.07.2023) uttaler følgende:

«Som høringsinstans for forslag til opprettelse av nye naturreservat, ønsker vi å gi noen generelle innspill til verneprosessen.

Vi beklager at våre innspill til oppstart av verneprosessen kommer etter fristen (5.7.2023), men håper likevel at våre innspill vil tas med i den vidare prosessen.

Grundige områdebeskrivelser

Av høringsdokumentene må det tydelig framkomme om og i tilfelle hvordan det aktuelle området nyttes i landbrukssammenheng. Dersom det er landbrukshensyn i området som ikke ivaretas i utkast til forskrift, ber vi om at det begrunnes i høringsdokumentene.

Typiske landbruksinteresser kan være (listen er ikke uttømmende):

o Skogsbilvei som er nødvendig for skogbruk på bakenforliggende arealer

o Traktorvei i forbindelse med jordbruk

o Støl/seterområde

o Beite

o Reindrift

Utforming av verneforskrift

Dersom det går veier/ferdselsårer gjennom verneområdet, må Fylkesmannen vurdere om det kan gis bestemmelser om merking, rydding og vedlikehold av disse. Det bør legges til rette for drift og vedlikehold av eventuelle støl-/seterområder og åpnes for andre tekniske

tiltak som bidrar til en landbruksmessig utnyttelse av området. Dersom slike tiltak ikke er ønskelig innenfor verneområdet, må det gis en faglig begrunnelse for dette i høringsdokumentene.

Beitebruk vil være aktuelt i mange områder som foreslås vernet som naturreservat. Det bør derfor vurderes om forskriften kan åpne for dette. Hvis ikke, må det redegjøres for hvorfor i høringsdokumentene. Dersom det åpnes for beiting i området bør det også utarbeides bestemmelser for utsetting av saltsteiner og oppføring/vedlikehold av gjerder og sanketrøer.

For alle tiltakene over må det vurderes om det kan gis bestemmelser om motorferdsel i forbindelse med tiltakene. Det bør gis generelt unntak fra ferdselsbestemmelsene i forbindelse med uttransportering av syke og skadde bufe.

Vi forutsetter at Fylkesmannens landbruks- og reindriftsfaglig kompetanse involveres i utforming av forskrift og verneplan. Det vil også være nyttig å involvere den lokale landbruksforvaltningen i arbeidet.»

Lede AS (brev datert den 22.5.2024):

«Lede AS («Lede») viser til melding om Frivillig vern av skog - høring av verneplan for to nye naturreservater - Brånås i Bamble kommune og Storemyråsen i Notodden kommune, datert 15.05.2024 og med referanse 2023/5285. Høringsfristen er satt til 15. juli 2024 og uttalelsen er dermed innen fristen.

1. Om høringen

Bakgrunnen for forslaget er tilbud om frivillig vern av skog fra Norges Skogeierforbund. Statsforvalteren i Vestfold og Telemark («SFVT») ønsker med høringen å få frem opplysninger om interesser som kan bli påvirket av det planlagte verneforslaget.

Norges vassdrags- og energidirektorat («NVE»), har i brev av 05.07.2023 uttalt følgende:

"Det er viktig at områdekonsesjonærer og netteiere vurderer om verneforslaget kommer i konflikt med deres eksisterende og fremtidige planer. Vi ber nettselskapene å uttale seg selv i tilfeller uten konflikt."

2. Brånås naturreservat, Bamble kommune:

2.1. Eksisterende anlegg nær ved det foreslåtte verneområdet

Lede har etter energiloven områdekonsesjon i Bamble kommune, der verneområdet for Brånås tenkes plassert. Dette innebærer at vi etablerer og drifter strømmettet i kommunen (høyspent og lavspent fordelingsnett). I tillegg har Lede anlegg som er etablert etter anleggskonsesjon innenfor kommunen. Nettselskapet har elektriske anlegg nær ved verneområdene, og det er viktig å sikre at det kan utføres nødvendig drift, vedlikehold og fornyelse av disse anleggene.

2.1.1. Lav- og høyspentanlegg på distribusjonsnettnivå (områdekonsesjon):

Det er ikke etablert lav- eller høyspentanlegg i umiddelbar nærheten til det foreslåtte verneområdet. Nærmeste etablerte nettanlegg som driftes av Lede er i dag høyspent luftnett plassert ca. 180 meter fra verneområdet, sør for Tovsås. Linjen er merket nederst i venstre hjørne i vedlegg 2. Kart med forslag til vernegrenser for Brånås NR. Avstanden til verneområdet anses som tilstrekkelig.

2.1.2. Høyspentanlegg på regionalnettnivå (anleggskonsesjon):

Det er ikke etablert regionalnettanlegg i umiddelbar nærheten til det foreslåtte verneområdet. Avstanden til verneområdet anses som tilstrekkelig.

Lede informerer om at Statnett SF eier eksisterende nettanlegg etablert innenfor, og nær ved, verneområdet, og ber derfor om at de kontaktes i den forbindelse.

2.2. Planlagte anlegg nær ved verneområdet

2.2.1. Lav- og høyspentanlegg på distribusjonsnettnivå (områdekonsesjon):

I forbindelse med å styrke nettet i kommunen pågår det fortløpende vurderinger av tiltak i eksisterende nett, samt etablering av nytt nett. Området nær Brånås er av interesse, men det foreligger ingen konkrete planer per dags dato.

2.2.2. Høyspentanlegg på regionalnettnivå (anleggskonsesjon):

Lede har fått anleggskonsesjon for å etablere Herum transformatorstasjon. Dette er tildelt anleggskonsesjon av 05.02.2024, med NVE-referanse 201710208-68. Ny transformatorstasjon, med tilhørende kraftlinjer, er tenkt plassert nordøst for det foreslåtte verneområdet, og vil derfor ikke komme i konflikt med dette.

3. Storemyråsen naturreservat, Notodden kommune:

3.1. Eksisterende anlegg nær ved det foreslåtte verneområdet

Lede har ikke områdekonsesjon i Notodden kommune, der verneområdet for Storemyråsen tenkes plassert. Vi ber derfor SFVT om å kontakte gjeldende områdekonsesjonær, Everket AS, for uttalelser. Lede har anlegg som er etablert etter anleggskonsesjon innenfor kommunen.

3.1.1. Høyspentanlegg på regionalnettnivå (anleggskonsesjon):

Det er ikke etablert regionalnettanlegg i umiddelbar nærheten til det foreslåtte verneområdet. Avstanden til verneområdet anses som tilstrekkelig.

3.2. Planlagte anlegg nær ved verneområdet

3.2.1. Høyspentanlegg på regionalnettnivå (anleggskonsesjon):

Det foreligger ingen planer om utvikling av regionalnettanlegg nær ved det foreslåtte verneområdet.

4. Bemerkninger

Da Lede AS ikke har eksisterende nettanlegg, eller har konkrete planer om å gjennomføre tiltak, innenfor de foreslåtte verneområdene, har vi ingen bemerkninger til verneplanene for de to nye naturreservatene - Brånås i Bamble kommune og Storemyråsen i Notodden kommune.

Forslag til verneforskrifter må avklares med andre berørte netteiere.

Vennligst ta kontakt dersom det skulle være noen spørsmål eller uklarheter.»

Språkrådet (brev datert den 1.6.2024):

«Brånås, Bamble kommune

Ingen merknader. Namnet høver på området, og Brånås er einaste godkjente skrivemåte for naturnamnet i Sentralt stadnamnregister (SSR).»

Statnett (brev datert den 6.6.2024):

«Det vises til brev fra Statsforvalteren i Vestfold og Telemark datert 15.05.2024 knyttet til varsel om oppstart av verneplanprosess av forslag til opprettelse av naturreservat i Bamble og Notodden kommune i Vestfold og Telemark fylke.

I verneforslaget for Brånås, er det nettanlegg som krysser området. Når det kommer til området Storås ligger nettanlegget nært, men utenfor. Statnett har derfor ingen merknader når det kommer til opprettelsen av nytt naturreservat ved Storemyråsen i Notodden kommune.

Statnett har merknader til verneforskriften vedrørende motorisert ferdsel og geografisk avgrensning av verneområdet tilknyttet Brånås

Statnetts anlegg og rettigheter

Statnett eier, drifter og utvikler det norske transmisjonsnett – hovednettet i strømforsyningen. Transmisjonsnett består av ca. 160 transformatorstasjoner og ca. 11000 km kraftledninger over hele Norge, foruten ledninger og sjøkabler til utlandet. Statnett uttaler seg til verneplanen ved å være rettighetshaver innenfor verneområdet som nå er foreslått opprettet.

Statnett er berørt ved at verneområdet er foreslått opprettet over det klausulerte byggeforbudsbeltet til den eksisterende 420 kV-ledningen Arendal – Bamble. Klausuleringsbeltet til transmisjonsnettledningen Arendal – Bamble er 40 meter bredt, 20 meter til hver side for senter av ledningen.

Statnett har anleggskonsesjon etter energiloven til å eie, drifte og vedlikeholde transmisjonsnettledningen, og har ervervet rettigheter til dette gjennom ekspropriasjonsskjønn og minnelige avtaler. I Statnetts rettigheter inngår også, av hensyn til forsyningsikkerheten til ledningen, retten til å rydde skog i klausuleringsbeltet, herunder nødvendig felling av trær i sideterreng utenfor klausuleringsbeltet. Skogrydding i klausuleringsbeltet gjennomføres med noen års mellomrom.

Statnetts merknader til avgrensning av verneområdet

Avgrensning av verneområder må ta nødvendige hensyn til eksisterende og fremtidige transmisjonsnettanlegg.

Av hensyn til kapasitet har Statnett startet et prosjekt for etablering av ny kraftledning mellom Grenlandsområdet og Kristiansand. Eksakte traseer er ikke fastlagt, men Statnett vil generelt etterstrebe og bygge nye ledninger parallelt med eksisterende ledninger for å samle inngrep. Det er dermed aktuelt at en ny ledning vil gå gjennom området dette verneforslaget dekker. Dagens ledning vil ikke saneres. Det planlegges en ny ledning i tillegg til eksisterende.

Det må sikres plass til fornyelsen ved at grensen for verneområdet legges i tilstrekkelig avstand fra klausuleringsbeltet til eksisterende transmisjonsnettledning.

Av hensyn til nødvendig drift og mulighetene for fremtidig utvikling av transmisjonsnett ber Statnett om at den planlagte opprettelsen av Brånåsen naturreservat, på nordsiden av ledningen, ikke legges nærmere enn 80 meter fra senter av Statnetts 420 kV transmisjonsnettledning Arendal – Bamble. Dessuten bes det om at det eksisterende klausuleringsbeltet også unntas fra verneområdet. Se vedlagte kartskisse.

Statnetts merknader til verneforskriften

Statnett påpeker at verneforskriften må ivareta nødvendige hensyn til drift og utvikling av transmisjonsnettanlegg.

Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Forskriften må gi mulighet for oppgradering og fornyelse av transmisjonsnettledninger (for eksempel heving av spenningsnivå og økning av linetversnitt).

Det er videre av stor betydning at det i forskriften gis et generelt unntak fra vernebestemmelsene for tiltak knyttet til drift og vedlikehold av transmisjonsnettanlegg i og inntil verneområdet. Denne type arbeid og tiltak kan være avgjørende for forsyningsikkerheten for strøm til samfunnet. Omfanget av slike arbeider innenfor det enkelte naturreservat er vanligvis lite, men antallet verneområder er stort. En eventuell søknadsplikt for tiltakene vil samlet for Statnett gi et betydelig merarbeid som vil forsinke og komplisere driften av transmisjonsnettanleggene.

Generelt unntak fra ferdselsbestemmelsene

I forbindelse med bygging og drift av ledninger er det som regel etablert kjøretraséer for terrengkjøretøy frem til ledningstrase og høyspentmaster. Disse traseene brukes til motorisert transport i forbindelse med drift og vedlikehold av ledningen. Hyppigheten og omfanget av slik transport er beskjedent, men helt nødvendig.

Statnett ber om at disse traseene, sammen med ledningens klausuleringsbelte tas inn i vernekartet. Videre at det gis et generelt unntak fra vernebestemmelsene for motorisert ferdsel etter konkrete. Statnett vil oversende data for traséene som blir brukt slik at disse kan brukes som grunnlag til vernekartet.

Ved motorisert transport med lettere beltekjøretøy på snødekt og frossen mark må det være mulig å fravike fastsatte traséer når dette er nødvendig av hensyn til fremkommelighet og sikkerhet. Denne typen transport vil uansett ikke påvirke verneformålet negativt.

Det bemerkes at Statnett benytter helikopter til arbeid i forbindelse med vedlikehold, feilsituasjoner eller havari. Det bes derfor om at nødvendig arbeid med helikopter, herunder landing, gis et generelt unntak fra ferdselsbestemmelsene i verneforskriften da aktiviteten ikke er i konflikt med verneformålet.

Statnett ber om å få være høringspart i det videre planarbeidet.»

Bane NOR (brev datert den 11.6.2024):

«Bane NOR har vurdert verneforslagene og har ingen merknader.»

NJFF Telemark (brev datert den 18.6.2024):

«Så langt vi kan se, ivaretar forslaget til verneforskrift for begge naturreservatene i hovedsak NJFF Telemark sine interesser. Vi ønsker likevel å påpeke at ordet «storvilt» bør sløyfes i §4g/§4h (§4f og §4i i Storemyråsen) «Oppsetting av midlertidige mobile jakttårn for storviltjakt.», og at bestemmelsen heller kan lyde «Oppsetting av midlertidige mobile jakttårn for jakt.». Det finnes flere jaktformer på småvilt også, der man kan ha god nytte av et jakttårn og forsiktig rydding av småkvist.

Vi ser ellers at tillatelse til fiske mangler i Brånås, men mulig dette er uaktuelt i bekkene der uansett. I tillegg er det i Brånås fortsatt foreslått bålforbud (§3e) selv om arealet på reservatet normalt tilsier at det ikke skal være nødvendig.

Utover dette har vi ingen innvendinger til verneplanen.»

Telemark fylkeskommune (brev datert den 2.7.2024):

«Telemark fylkeskommune viser til sending datert 15. mai 2024 om frivillig vern av skog – høring av verneplan for to nye naturreservater – Brånås i Bamble kommune og Storemyrås i Notodden kommune – 2023/5285.

Bakgrunn

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark meldte oppstart på verneplanprosess for tilbudsområdene Brånås i Bamble kommune og Storemyråsen i Notodden kommune 19. mai 2023. Statsforvalteren sender nå ut på høring forslag til vernegrenser og forskrift for disse områdene. Høringen er ledd i det nasjonale arbeidet med frivillig vern av skog der private grunneiere har sendt inn tilbud om vern av egen skog.

Tilbudene kom inn 27. august 2020 og 18. juni 2021 for henholdsvis Storemyråsen og Brånås, begge gjennom Norges Skogeierforbund. Det er gjort registreringer av naturverdiene i begge områder som dokumenterer verdier som kvalifiserer for vern etter naturmangfoldloven. Beskrivelser av verneverdier går fram av høringsdokumentene

Fylkeskommunens vurdering

Fylkeskommunen har vurdert tiltaket ut fra våre ansvarsområder innen landbruk, vann, vilt og fisk, idrett og friluftsliv, og kulturarv.

Telemark fylkeskommune har ut fra regionale interesser, ingen kommentarer til de respektive verneprosessene.»

NVE (brev datert den 3.7.2024):

«Vi viser til høring for av verneområdene Brånås og Storemyråsen.

NVE har sett gjennom høringsdokumentet for verneplanen med tanke på energi- og vassdragsinteresser som eksisterende og planlagte energi- og nettanlegg, vannkraftverk, hydrologiske målestasjoner m.m.

Brånås

Statnett drifter en 420kv linje som del av sentralnettet gjennom området. Statsforvalter har inkludert nesten alle standardbestemmelser for drift, vedlikehold og oppgradering i forslaget til verneforskrift. Det mangler unntak for motorferdsel i forbindelse med akutt utfall eller fare for akutt utfall i §6. Vi ber Statsforvalter om å ta det inn i verneforskriften.

Verneområdet krysses av 420 kV- ledningen Arendal-Bamble med en klausulerte byggeforbudsbeltet som er 20 meter til hver side for senter av ledningen. Statnett planlegger å etablere en ny kraftledning mellom Grenlandsområdet og Kristiansand. Eksakte traseer er ikke fastlagt, men Statnett etterstreber generelt å bygge traseer parallelt med eksisterende for å samle naturinngrep. En mulig løsning vil være en ny ledning parallelt med eksisterende. Dagens ledning vil ikke saneres. Statnett ber om å ta hensyn til en mulig trase ved å legge vernegrensen minst 80 meter fra senter av ledningen på nordside. Statnett ber også om at eksisterende klausuleringsbeltet unntas fra verneområdet.

I tillegg ber Statnett om et generelt unntak for planlagt drift og vedlikehold. En søknadsplikt for stadig økende antall av naturreservater gir betydelig merarbeid som kompliserer og forsinker driften av nettet.

Statnett ber også om unntak for motorferdsel i forbindelse med drift av ledninger. I kgl.res. av 20.12.2019 sluttet Klima- og miljødepartementet (KLD) seg til Miljødirektoratets vurdering at det kan åpnes for drift og vedlikehold av kraftledninger i tilfeller hvor dette skjer etter klart definerte traseer, og at de er avmerket på vernekartet. Det er en forutsetning om at transporten ikke påvirker verneformålet negativt. Statnett har tilsendt kartene for kjøretraseene i verneområdet. Statnett nevner også at det benyttes helikopter i forbindelse med vedlikehold og feilrettelse og ber om generelt unntak for arbeid med helikopter inkludert landing.

NVE ber statsforvalter om å imøtekomme Statnett sine ønsker og fortsette dialog med Statnett slik at løsningsforslaget tar hensyn til drift, vedlikehold og oppgradering av transmisjonslinja og en eventuell bygging av ny linja.

Områdekonsesjonær Lede AS har uttalt at de har ingen merknader til verneforslaget.

Storemyråsen

Så langt NVE kjenner til er det ingen energi- og vassdragsinteresser i verneområdet Storemyråsen. Både Statnett og områdekonsesjonærer Everket AS har uttalt at de har ingen merknader. NVE kan dermed ikke se noen energi- og vassdragskonflikter i verneområdet Storemyråsen.»

Statsforvalterens kommentarer:

Til oppstartsmeldingen

Når det gjelder merknaden fra Forsvarsbygg, så har vi tatt hensyn til unntak for militær operativ virksomhet og hensyn til militær luftoperativ virksomhet i § 6, første ledd og § 6, bokstav e.

Når det gjelder uttalelsen fra Landbruksdirektoratet, så vil vi bemerke at området som foreslås vernet ikke har støl/seterområder, men skulle det være aktuelt med beitedyr her er det tatt høyde for det og de andre innspillene i verneforskriften, jf. § 4 bokstav e og f, § 6 bokstav a, § 7 bokstav f og h.

Til høringen

NJFF Telemark ønsker en endring i ordlyden i to bestemmelser under § 4 til å gjelde vilt og ikke kun storvilt, i forslaget til verneforskrift. Nevnte bestemmelse følger mal utarbeidet av Miljødirektoratet, og en eventuell endring i ordlyden bør derfor vurderes av Miljødirektoratet. Vi ber derfor direktoratet om å vurdere innspillet. Vi har åpnet opp i forskriften for bålrensing med tørrkvist fra bakken eller medbrakt ved. Området er relativt stort og det er ingen spesielle grunner til at området bør ha bålforbud hele året. Når det gjelder fiske har vi ikke ansett det som nødvendig å ta det med vernebestemmelsene, da det oss kjent ikke er vann innenfor området med fiskemuligheter.

Statnett ber i sin uttalelse om at avgrensning av verneområdet må ta hensyn til det eksisterende og fremtidige kraftlinjer. Det er startet et prosjekt for etablering av ny kraftledning mellom Grenlandsområdet og Kristiansand, men eksakte traseer er ikke fastlagt. Statnett vil generelt etterstrebe og bygge nye ledninger parallelt med eksisterende for å samle inngrep, og de ber om at det må sikres plass til en slik fornyelse ved at grensen for verneområdet ikke legges nærmere enn 80 meter fra eksisterende kraftlinjes midtlinje mot nord. Det bes dessuten om at det eksisterende klausuleringsbeltet (ryddebeltet) også unntas fra verneområdet.

Statsforvalteren ser utfordringen med planlegging og etablering av nye kraftlinjer. Men siden det ikke vises til konkrete planer med fastlagt trasè for ny kraftledning, ønsker vi ikke å ta ut nevnte areal for en mulig fremtidig utbygging. Bygging av en parallell kraftledning av denne dimensjonen vil kunne påvirke verneverdiene negativt, både innenfor sonen for en slik utbygging og i tiliggende skogareal. Når det gjelder normalt vedlikehold av ryddebeltet vil det ivaretas av forskriftens bestemmelse § 4 i, og vi ser derfor ikke behov for å ta ut areal rundt eksisterende kraftlinje. Nødvendig felling av enkelttrær utenfor ryddebeltet som kan medføre problem for linja, vil normalt omfattes av bestemmelse om drift og vedlikehold i forskriften, jf. § 4 i.

Statnett har også enkelte merknader til verneforskriften. Blant annet at etablerte kjøretraseer for drift og vedlikehold av ledningstrase og vedlikehold av ledningen, gis generelt unntak fra vernebestemmelsene for motorisert ferdsel. Videre bemerker Statnett at de benytter helikopter i arbeid i forbindelse med vedlikehold, feilsituasjoner og havari. Det bes derfor om at nødvendig arbeid med helikopter, herunder landing, gis generelt unntak i vernebestemmelsene.

Vi har tatt Statnetts innspill til motorisert ferdsel på etablerte kjøretraseer/driftsveier inn i forslaget til vernebestemmelser jf. § 6 c, og veien er markert i vernekartet. Bruk av helikopter omfattes ikke av vernebestemmelsene så lenge det ikke er behov for landing og forstyrrelsen er kortvarig. Landing med helikopter inngår i motorferdselsbestemmelsene i § 6 og 7.

Når det gjelder uttalelse fra NVE, om bestemmelser som ivaretar behovet for vedlikehold og tilsyn med kraftlinjer, så har Statsforvalteren imøtekommet dette ved å ta inn bestemmelser i forskriftens § 4 bokstav i og j, § 7 bokstav i, samt unntak for motorisert ferdsel i § 6. Øvrige innspill er kommentert i våre kommentarer til uttalelse fra Statnett.

Øvrige uttalelser til høringen tas til etterretning.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endring av verneforskrift og vernekart som beskrevet.

Vedlegg:

Vedlegg 1. Forslag til vernekart for Brånås i Bamble kommune

Vedlegg 2. Verneforskrift

Vedlegg 3. Høringsuttalelser samlet